

Ders 2 • Kimyasal Tepkime Türleri

Öğrenci çalışma föyü · 10. sınıf 1. Dönem 1. Ortak Yazılıya hazırlık · sadqimya.academy

Ad Soyad:

Sınıf:

No:

Soruları önce kendin çöz, sonra videoyu izleyerek çözümünü karşılaştı. A bölümündeki soruların çözümü 1. videoda, B bölümündeki ikiz soruların çözümü 2. videodadır. Her maddenin puanı yanında yazılıdır; cevabını gerekçesiyle ve birimleriyle yaz.

A · 1. videonun soruları

Soru 1A · KİM.10.1.3 · FBAB1. Bilimsel Gözlem · 12 puan

Çaydanlıklarda ve ısıtıcılarda biriken kireç tabakasının ana maddesi kalsiyum karbonattır (CaCO_3). Bir öğrenci grubu bu katının suda nasıl oluşabileceğini görmek için iki çözeltiyi karıştırmıştır. Çözeltilerin ikisi de berrak ve renksizdir, ikisi de $22,0\text{ }^\circ\text{C}$ 'dedir. Tepkimenin sembolik gösterimi aşağıdadır.

- a) Yalnız denklemdeki hâl simgelerine bakarak aşağıdaki iki göstergenin her birinin gözlenip gözlenmeyeceğini belirleyiniz. Tabloya “Evet” ya da “Hayır” yazıp dayanağınızı denklemden göstererek belirtiniz. **3 puan**

Gösterge	Gözlenir mi?	Denklemdaki dayanağı
Gaz çıkışı		
Yeni katı oluşumu		

- b)** Grup, deney defterine şunları yazmıştır: “Tüp 1’deki $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ çözeltisi ve tüp 2’deki Na_2CO_3 çözeltisi berrak, renksiz, 22,0 °C. Çözeltiler karıştırılınca karışım hemen beyaz bulandı, birkaç dakika sonra tüpün dibinde beyaz bir çökelek birikti ve üstte berrak sıvı kaldı. Gaz kabarcığı görülmedi. Karışımın sıcaklığı 22,0 °C ölçüldü.” Bu notları tabloya aktarınız. **3 puan**

Gösterge	Karıştırmadan önce	Karıştırdıktan sonra
Karışımın görünümü		
Gaz kabarcığı		
Sıcaklık (°C)		

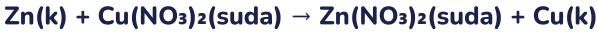
- c) $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$ ve Na_2CO_3 suda iyonlarına ayrışır. Tepkimenin iyonik denklemini yazınız; seyirci iyonları belirtip net iyon denklemini yazınız. **3 puan**

- c) Karıştırmadan önceki ve karıştırdıktan sonraki durumu alt mikro düzeyde kutulara çiziniz (su 3 puan molekülleri çizilmeyecek) ve çökeleğın oluşumunu iyonların davranışıyla açıklayınız.

Karıştırmadan önce	Karıştırdıktan sonra

Soru 2A · KİM.10.1.3 · FBAB1. Bilimsel Gözlem · 12 puan

Bir atölyede, mavi renkli bakır(II) nitrat çözeltisine parlak bir çinko levha daldırılmış ve levhanın değişimi izlenmiştir. Cu^{2+} iyonları içeren çözelti mavidir; Zn^{2+} ve NO_3^- iyonları içeren çözelti renksizdir. Çinko gri, bakır kırmızı kahverengi bir metaldir. Tepkimenin sembolik gösterimi aşağıdadır.

- a) Denklemi ve verilen bilgileri kullanarak bu tepkimenin oluşum sürecinde gözlenebilecek iki 3 puan göstergeyi tablodaki satırlara yazınız: göstergenin nasıl bir değişim olarak görüneceğini ve dayanağını belirtiniz.

Gösterge	Gözlenecek değişim	Dayanağı
Renk değişimi		
Yeni katı oluşumu		

- b) Grup, deney defterine şunları yazmıştır: “Başlangıçta çözelti mavi, çinko levha gri ve parlak, 3 puan sıcaklık 22,0 °C. 20 dakika sonra çözelti açık maviye dönmüş, levhanın yüzeyi kırmızı kahverengi bir tabakayla kaplanmış, sıcaklık 23,0 °C ölçülmüştür. Gaz kabarcığı görülmemiştir.” Bu notları tabloya aktarınız.

Gösterge	Başlangıçta	20 dakika sonra
Çözeltinin rengi		
Levhanın yüzeyi		
Sıcaklık (°C)		

- c) $\text{Zn(NO}_3)_2$ ve $\text{Cu(NO}_3)_2$ suda iyonlarına ayrırır. Tepkimenin iyonik denklemini yazınız; seyirci 3 puan iyonu belirtip net iyon denklemini yazınız.

- ç) Bu tepkimede çinko atomları ile Cu^{2+} iyonları arasındaki elektron aktarımını alt mikro düzeyde kutuya çiziniz. Hangi taneciğin yükseltlendiğini, hangisinin indirgiendiğini ve verilen ile alınan elektron sayısını yazınız.

3 puan

Soru 3A · KİM.10.1.3 · FBAB1. Bilimsel Gözlem · 12 puan

Bir laboratuvarda seyreltik nitrik asit atığı, dökülmeden önce sodyum hidroksit çözeltisiyle nötralleştirilecektir. Öğrenci grubu işlemi küçük ölçekte denemiştir. HNO_3 ve NaOH suda tamamen iyonlarına ayrışır. Fenolftalein indikatörü asit çözeltisinde renksiz, baz çözeltisinde pembedir. Tepkimenin sembolik gösterimi aşağıdadır.

- a) Önce denklemdeki hâl simgelerine bakarak tabloyu doldurunuz. Ardından gaz çıkışı ve yeni katı oluşumu dışında, bu tepkimede izlenebilecek iki gösterge yazınız. **3 puan**

Gösterge	Gözlenir mi?	Denklemdaki dayanağı
Gaz çıkışı		
Yeni katı oluşumu		

İzlenebilecek iki gösterge: .....

- b)** Grup, deney defterine şunları yazmıştır: “Asit çözeltisine fenolftalein damlatılınca renk görülmedi, baz çözeltisine damlatılınca pembe renk görüldü; iki çözelti de 21,0 °C idi. Çözeltiler karıştırıldı; karışım renksiz kaldı, sıcaklığı 21,7 °C bulundu. Gaz ya da çökelek görülmedi.” Notları tabloya aktarınız ve karışımда pembe rengin bulunmamasının, baz çözeltisindeki OH⁻ iyonları açısından ne anlama geldiğini yazınız.

3 puan

Ölçüm	Kaydedilen değer
Asit çözeltisinde indikatörün rengi	
Baz çözeltisinde indikatörün rengi	
Karışımda indikatörün rengi	
Karışımın sıcaklık değişimi (°C)	

Pembe renkin bulunmaması: .....

c) Tepkimenin iyonik denklemini yazınız; seyirci iyonları belirtip net iyon denklemini yazınız.

3 puan

c) Karıştırmadan önceki ve karıştırdıktan sonraki durumu alt mikro düzeyde kutulara çiziniz (çözücü su molekülleri çizilmeyecek). Karışımda pembe rengin kaybolmasını iyonların davranışıyla açıklayınız.

3 puan

Karıştırmadan önce	Karıştırdıktan sonra

B · 2. videonun soruları

Soru 1B · KİM.10.1.3 · FBAB1. Bilimsel Gözlem · 12 puan

Mide ilacı olarak kullanılan magnezya sütünün etkin maddesi magnezyum hidroksittir ($\text{Mg}(\text{OH})_2$). Bir öğrenci grubu bu katıyı laboratuvarında elde etmek için iki çözeltiyi karıştırmıştır. Çözeltilerin ikisi de berrak ve renksizdir, ikisi de $21,5\text{ }^\circ\text{C}$ 'dedir. Tepkimenin sembolik gösterimi aşağıdadır.

- a) Yalnız denklemdeki hâl simgelerine bakarak aşağıdaki iki göstergenin her birinin gözlenip gözlenmeyeceğini belirleyiniz. Tabloya “Evet” ya da “Hayır” yazıp dayanağınızı denklemden göstererek belirtiniz. **3 puan**

Gösterge	Gözlenir mi?	Denklemdaki dayanağı
Gaz çıkışı		
Yeni katı oluşumu		

- b) Grup, deney defterine şunları yazmıştır: “Tüp 1’deki $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$ çözeltisi ve tüp 2’deki NaOH çözeltisi berrak, renksiz, $21,5\text{ }^\circ\text{C}$. Çözeltiler karıştırılınca karışım da hemen beyaz, jelimsi bir bulanıklık oluştu, bir süre sonra tüpün dibinde beyaz bir katı birikti. Gaz kabarcığı görülmedi. Karışımın sıcaklığı $21,5\text{ }^\circ\text{C}$ ölçüldü.” Bu notları tabloya aktarınız. **3 puan**

Gösterge	Karıştırmadan önce	Karıştırdıktan sonra
Karışımın görünümü		
Gaz kabarcığı		
Sıcaklık ($^\circ\text{C}$)		

- c) $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$ ve NaOH suda iyonlarına ayrışır. Tepkimenin iyonik denklemini yazınız; seyirci iyonları belirtip net iyon denklemini yazınız. **3 puan**

- ç) Karıştırmadan önceki ve karıştırdıktan sonraki durumu alt mikro düzeyde kutulara çiziniz (su molekülleri çizilmeyecek) ve çökeleğin oluşumunu iyonların davranışıyla açıklayınız. **3 puan**

Karıştırmadan önce	Karıştırdıktan sonra

Soru 2B · KİM.10.1.3 · FBAB1. Bilimsel Gözlem · 12 puan

Fotoğraf atölyelerinin gümüş içeren atık çözeltilerinden gümüş geri kazanılabilir. Bir öğrenci grubu bunu küçük ölçekte denemek için gümüş nitrat çözeltisine çinko levha daldırmış ve levhanın değişimini izlemiştir. Ag^+ ve Zn^{2+} iyonları içeren çözeltiler renksizdir. Çinko mat gri, gümüş ise parlak gri bir metaldir. Tepkimenin sembolik gösterimi aşağıdadır.

- a) Denklemi ve verilen bilgileri kullanarak bu tepkimenin oluşum sürecinde gözlenebilecek iki göstergelyi tablodaki satırlara yazınız: göstergenin nasıl görüneceğini ve dayanağını belirtiniz. **3 puan**

Gösterge	Gözlenecek değişim	Dayanağı
Çözeltilinin renginde değişim		
Yeni katı oluşumu		

- b)** Grup, deney defterine şunları yazmıştır: “Başlangıçta çözelti renksiz, çinko levha mat gri, sıcaklık 22,0 °C. 20 dakika sonra çözelti hâlâ renksiz, levhanın yüzeyi parlak gri kristal yumaklarla kaplanmış, sıcaklık 22,5 °C ölçülmüştür. Gaz kabarcığı görülmemiştir.” Bu notları tabloya aktarınız. **3 puan**

Gösterge	Başlangıçta	20 dakika sonra
Çözeltilinin rengi		
Levhanın yüzeyi		
Sıcaklık (°C)		

- c) $\text{Zn}(\text{NO}_3)_2$ ve AgNO_3 suda iyonlarına ayrışır. Tepkimenin iyonik denklemini yazınız; seyirci iyonu belirtip net iyon denklemini yazınız. **3 puan**

- ç) Bu tepkimede çinko atomları ile Ag^+ iyonları arasındaki elektron aktarımını alt mikro düzeyde kutuya çiziniz. Hangi tanecığın yükseltgendiğini, hangisinin indirgendiğini ve verilen ile alınan elektron sayısını yazınız. 3 puan

Soru 3B · KİM.10.1.3 · FBAB1. Bilimsel Gözlem · 12 puan

Bir okul laboratuvarında dökülen seyreltik sülfürik asit (akü asidi) sodyum hidroksit çözeltisiyle nötralleştirilecektir. Öğrenci grubu işlemi küçük ölçekte denemiştir. H_2SO_4 ve $NaOH$ suda tamamen iyonlarına ayrışır. Fenolftalein indikatörü asit çözeltisinde renksiz, baz çözeltisinde pembedir. Tepkimenin sembolik gösterimi aşağıdadır.

- a) Önce denklemdeki hâl simgelerine bakarak tabloyu doldurunuz. Ardından gaz çıkışı ve yeni katı oluşumu dışında, bu tepkimede izlenebilecek iki gösterge yazınız. **3 puan**

Gösterge	Gözlenir mi?	Denklemdaki dayanağı
Gaz çıkışı		
Yeni katı oluşumu		

İzlenebilecek iki gösterge: .....

- b)** Grup, deney defterine şunları yazmıştır: “Asit çözeltisine fenolftalein damlatılınca renk görülmedi, baz çözeltisine damlatılınca pembe renk görüldü; iki çözelti de 20,5 °C idi. Çözeltiler karıştırıldı; karışım renksiz kaldı, sıcaklığı 21,2 °C bulundu. Gaz ya da çökelek görülmedi.” Notları tabloya aktarınız ve karışımда pembe rengin bulunmamasının, baz çözeltisindeki OH⁻ iyonları açısından ne anlama geldiğini yazınız. **3 puan**

Ölçüm	Kaydedilen değer
Asit çözeltisinde indikatörün rengi	
Baz çözeltisinde indikatörün rengi	
Karışımда indikatörün rengi	
Karışımın sıcaklık değişimi (°C)	

Pembe ringan bulunmaması: .....

- c) Tepkimenin iyonik denklemini yazınız; seyirci iyonları belirtip net iyon denklemini yazınız. **3 puan**

ç) Karıştırmadan önceki ve karıştırdıktan sonraki durumu alt mikro düzeyde kutulara çiziniz (çözücü su molekülleri çizilmeyecek). Karışımda pembe rengin kaybolmasını iyonların davranışıyla açıklayınız.

3 puan

Karıştırmadan önce	Karıştırdıktan sonra